

LAWYERS FOR
HUMAN RIGHTS

SESOTHO

NA ID YA HAO E THIBETSWE?

Tataiso ya ho thibelwa ha ID le hore na o ka fumana
thuso jwang

#UNBLOCKMYID #UNLOCKMYLIFE

HO THIBELWA HA ID KENG?

Ho thibelwa ha ID ke "sesebediswa sa tsamaiso" se sebediswang ke DHA ho boloka ho nepahala le botshepehi ba Ngodiso ya Setjhaba ya Baahi. Ho "thibela" ho etsahala ha letshwao le behwa kgahlanolong le nomoro ya boitsebiso tsamaisong, e bontshang hore e silafaditswe ke phoso ya ho ngola, kapa hore e fumanwe ka bolotsana kapa ka boitsebiso bo fosahetseng.

ID E KA THIBELWA NENG?

ID e ka thibelwa tlasa maemo a fapaneng, jwalo ka:

Ha motho a le mong a na **leID tse ngata** kapa a arolelana nomoro ya ID le motho e mong (ID tse kopitswang kapa tse ngata),

Ha ho fumanwe **phoso** e lokelang ho lokiswa mohlala, ha lebitso la hao, letsatsi la tswalo, kapa letshwao la bong ba hao le ngotswe ka tsela e fosahetseng kapa:

Ha ID e fumanwe ka **bolotsana** kapa ka ho fana ka boitsebiso bo fosahetseng (ho kenyelelsa boitsebiso bo fosahetseng bo amanang le tswalo, lenyalo, kapa ngodiso ya lefu.)

**Ho thibelwa ha ID ho ama baahi ba Afrika
Borwa le baahi ba nang le boahi bo sa feleng**

DITLAMORAO TSA ID E THIBETSWENG KE DI FE?

Ha ID ya hao e thibetswe, e se e sa sebetse mme ha o sa kgona ho fumana ditokelo le ditshebeletso tse ding tse hlokang ID tse kang:

phihlelo ya
ho banka,

phihlelo ya
(thuto) e phahameng

phihlelo ya
tlhokomelo ya
bophelo

phihlelo
ya mosebetsi

phihlelo ya
thuso ya setjhaba

rho ngodisetsa
ho kgetha

...le phihlelo ya ditokomane tse ding tse kang lengolo la ho kganna kapa bukana ya ho eta.

Haeba ID ya hao e thibetswe, o tla sokola ho fumana **setifikeiti ya tswalo** sebakeng sa ngwana wa hao kapa **setifikeiti ya lenyalo** kapa **setifikeiti ya lefu**.

Ka dinako tse ding ho thibela ID ho ka lebisa ho ho amohuwa tokelo ya ho ba moahi le **ho hloka naha eo o tswang ho yona ka molao** *, haholo ha ho thibetswa ha ID ho amahanngwa le hore ha o moahi wa Afrika Borwa.

*Motho ya hlokang naha eo a tswang ho yona'ke motho ya tsewang e le moahi wa naha efe kapa efe lefatsheng. Ho ithuta haholwanyane ka ho hloka naha eo o tswang ho yona ka molao etela: www.unhcr.org/ibelong/about-statelessness.

LEKGOTLA LE ITSENG KA HO THIBELWA HA ID?

Taba ya ho thibelwa ha ID e ile ya fumana phephetso dinyeweng tsa ho feta tsa P.P.M. le ba bang v Letona la Merero ya Lehae le e mong. E tsejwa e le nyewe ya "Mazibuko."

Lekgotla le ile la amohela mosebetsi wa DHA wa ho lekola Lenane la Setjhaba la Baahi. Leha ho le jwalo le ile la bolela hore ho thibela ID ntle le molao ke tsamaiso **e kgahlanong le molao wa motheo.**

DHA e ke ke ya thibela ID ka lebaka feela la pelaelo.

DHA e ile ya dumela hore di-ID tse thibetsweng pele ho November 2022 ha di aka tsa latela tshebetso ya molao le ya tsamaiso mme ya bolela hore ho tloha ka nako eo e ile ya kgutlisetsa di-ID tse dimilione tse 1,8 tse thibetsweng tshebetsong empa tse ka bang **700,000 tsa sala di ntse di thibetswe** hobane di beha naha "kotsing e kgolo ya tshireletso."

Lekgotla le ile la laela tse latelang

Haeba o moreki wa LHR

Haeba o moreki wa LHR, dintlha tsa hao di tla fuwa lekgotla le DHA kala **13 Hlakola 2024** mme DHA e tlameha ho kenya tshebetsong hape di-ID tse thibetsweng nakong ya **matsatsi a go a ho di fumana**. Haeba DHA e bolela hore ID ya hao e baka kotsi ya tshireletso, e tlameha ho fumana taelo ya lekgotla hore ba dule ba e thibetswe.

FEBRUARY 2024

Haeba o se moreki wa LHR

Haeba o se moreki wa LHR, lekgotla le file DHA Dikgwedi tse 12 ho hlahloba le ho kenya tshebetsong hape di-ID tsohle tse neng di thibetswe pele ho Pudungwana 2022. Haeba DHA e bolela hore ID ya hao e baka kotsi ya tshireletso, e tlameha ho fumana taelo ya lekgotla hore ba dule ba e thibetse.

MARCH 2025

Haeba o **ngwana ya ka tlase ho dilemo tse 18** lekgotla le laetse hore:

DHA e tlameha hore **hanghang** e keny e tshebetsong hape di-ID tse thibetsweng tsa bana bao ID tsa bona di neng di thibetswe ka lebaka la patlisiso e neng e ntse e etswa kgahlanong le boemo ba motswadi le ho tlaleha boikamahanyo ho lekgotla ka la **8 Mmesa 2024**.

DHA **e ke ke** ya hanela ngwana ka setifikeiti ya tswalo kapa tokomane ya ID ka lebaka la patlisiso e ntseng e le teng kgahlanong le boemo ba motswadi.

HO ETSALALA JWANG HAEBA DHAETWA KE DINAKO TSE E FUWENG KE LEKGOTLA?

Haeba DHA e sa kgone ho fihlella ka dinako tseo e di fuweng ke lekgotla, e ka kopa nako e eketsehileng ka ho fana ka mabaka a utlwahalang le tlahisoleseding e latelang:

- 1 nomoro **ya** di-ID tse thibetsweng ho tloha ka la **16 Pherekong 2024** (mohlala, ha kahlolo e ne fanwa)
- 2 mehato **e nkuweng** ho kenngwa tshebetsong hape di-ID tse thibetsweng
- 3 mabaka **ao** di ID tse setseng di setse di ntse di thibetswe
- 4 nomoro **e setseng** ya di ID tse ntseng di thibetswe
- 5 mehato **e reretswengho** tla kenngwa tshebetsong e le ho netefatsa hore di ID di ya kenngwa tshebetsong hape
- 6 nako **e reretsweng** ho tlo phethela tshebetso.

KE TSHEBETO EFE EO DHAE LOKELANG HO E LATELA HA E THIBELA DI-ID HO YA PELE?

DHA e ntse e ka batlisisa le ho thibela di ID, EMPA ha feela eba:

1 DHA e sebetsa ho latela melao e amehang (e kang Molao wa Boitsebiso, Molao wa Bojaki, kapa Molao wa Boahi)

2 DHA e latela tshebetso ya tsamaiso e senang leeme e kenyelletsang:

Ho tsebisa motho ya amehileng hore ho fumanwe phoso e itseng ka ID ya hae mme ho qadilwe dipatlisiso ka boemo ba hae bo ka lebisang ho thibelweng ha ID,

ho fa motho ya amehileng monyetla wa ho hlahisa nyewe ya hae kapa ho arabella phoso e belaellwang ka ID ya hae,

ho tsebisa motho ya amehileng ka sephetho sa dipatlisiso le qeto efe kapa efe ya ho thibela ID, ho kenyelletsa mabaka a qeto ena le,

ho fa motho ya amehileng tsebiso ya tokelo ya hae ya ho ipiletsa kapa ho lekola qeto ya ho thibela ID.

3 DHA e fumana taelo ya lekgotla ya ho thibela ID.

Ka kopo hlokomela hore dinyewe tse ding tsa bolotsana kapa tsa boitsebiso bo fosahetseng di ka nna tsa e ba tlolo ya molao eo - haeba e atlehile ho qosweng - e ka etsang hore boemo ba hao o le moahi kapa moahi wa ho fihlela bo hlakotswe, ID kapa ditokomane tse amanang le yona di nkilwe le ho hlakolwa le ho ahlolelwa tefiso kapa ho kenngwa teronkong.

NKA FUMANA THUSO E EKETSEHILENG HOKAE?

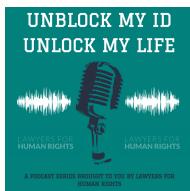
Ka kopo hlokomela hore LHR ha e kgone ho bulu difaele tse ntjha tsa ID tse thibetsweng ka lebaka la bokgoni bo fokolang. Haeba o se ntse o se moreki wa LHR mme ID ya hao e thibetswe ntle le tshebetso e molaong kapa e hlokang leeme ya tsamaiso (ebang e thibetswe pele kapa kamora Pudungwana 2022), re o kgothaletsa ho atamela ofisi ya hao e haufi ya DHA bakeng sa thuso ka khophi ya taelo ya lekgotla ya Mazibuko. O ka e daonlouda ho www.saflii.org/za/cases/ZAGPPHC/2024/2.html.

Haeba DHA e hana ho o thusa, ka kopo nahana ka ho kenya ttlebo ho Mosireletsi wa Setjhaba, Khomishene ya Ditokelo tsa Botho ya Afrika Borwa, kapa Khomishene ya Tshebeletso ya Setjhaba. Bakeng sa dinyewe tse amang bana ba ka tlaase ho dilemo tse 18, ka kopo ikopanye le Setsi sa Molao wa Bana (CCL) Yunivesithing ya Pretoria.

NKA ITHUTA HO TSWELAPELE KAE KA HO THIBELWA HA ID?

LHR e phatlaladitse letsholo la ho fana ka lesedi dipaleng tsa nneta tsa bophelo tsa mahlatipa a di-ID tse thibetsweng. E ba le rona ha re batla hore ho fediswe mokgwa ona o hlokang toka le ho kgutlisetsa seriti ho dikete-kete tsa batho bao ba utlisitsweng bohloko. Latela hashtag **#KenyaIDYakaTshebetsongHape #LokollaBophelo** Baka metjheng yohle ya marang rang ya LHR (sheba leqhephe le ka morao la LHR sebakeng ho ikopanya le rona ho marangrang).

Mamela podcast ya rona ya **#KenyaIDYakaTshebetsongHape #LokollaBophelo** Baka **Spotify** mme o shebe dipale tse kgutshwane ka taba ena kanaleng ya rona ya **Youtube**. Dintla di ka tlase .

SPOTIFY: @LAWYERS-FOR-HUMAN-RIGHTS
YOUTUBE: @LAWYERSFORHUMANRIGHTS-UH2SR

Pampitshana ena e entswe ka tshehetso e kgolo ke Charitable Trust e tsamaiswang ke Investec Wealth & Investment Philanthropy.

LAWYERS FOR **HUMAN RIGHTS**

@LHR_SA

@LHR_SA

/LAWYERSFORHUMANRIGHTS